

DONOSTI KISKALAYARI

OROITZA || 1813

(Donostiya-ko uri-batzarrak aurten egin dituben indar-neurtzeetan
Aldeera irabazia.)

Odoi beltz galdan gori-goriya
salkeri loitsak irazekiya,
chingar trinkotan dabillen ori
auts ta kedarrenlañodi gorri;
eche t'agedi kiskali otsa...
zer ikaretan nere biyotza!
sukelduaren barru-barruti
or zaude ketan, nere Donosti.

Nola dezaket itzarik esan
zuretzaz, gaurko nereoroitzan?...
Daude sentzunak atzari ala
itzaldirako zintzo dirala?
Negar aundiyak darama chanda
zorigaiztoko ordu izan-da:
kiskali dator neurtitz-arreta
zakustanian sutan erreta.

Mamiz zetortzun semetaldiya
jayotaz batsu abeslariya;
ayen soñu ta santzo alayak,
zoramenetan zeunkaten jayak,
amaitu dira oraingo gabez...
t'ereslariyak, suteko labez,
estu t'ikaraz bira-ta-bira
ketan ito-ta mututu dira.

Lendiz baziña atsegintzale
badatorkitzu, tarterik gabe,
negar orduko asti luzea,
sutan zabiltzan doakabea!...
negar egizu... t'orain echiak
azaldu arren guzik erriak,
etzatzu noski, alataz ere,
biyotz-barrena ezertaz erre.

Donosti maite, usoa bezin
beratz ta garbi, goso t'atsegin:
semechoentzat ama laztana,
edozeñentzat eder ziñana;
urez inguru, t'ostoz babesti
lorenz jantzi-ta zeunden Donosti
jarri zenduben, guziz eztiya,
ichas-ertzetan zure kabiya.

O zer chokoki zure egope!...
bero-berotan anche nengóke:
zuk bularpeko lumachak astin,
ta nik, uskurtuz, ongicho jakin,
an zeneukala, chango larritan
atsege charren mami-mamitan,
gozakundea, aterpe zala
ama zarraren kolko zabala.

Gaztelupeko adarrez zintzil
urak musu-ta, echetaz bil-bil,
ichituratzat arresetiya...
ala zeneukan zure kabiya;
oñetik zear gerri goruntza
apain zegotzun adarki-untza,
t'ichasoaren bi besoz lastan,
ausoko ura baretsu baran.

O zeñek esan, aldan geyena,
nolakua zan kabi-barrena!...
zer algara ta zer jaya biran!...
zer soñu eder barrenen ziran!...
Ango chaluak, bertako parra!
o erre ziñan Donosti zarra,
maiz neregantoz etorri zaite,
zaitudalako, autsere, maite.

Anche, gabaren illupeetan,
usoa zegon leyo-seletan
ikaraz dar-dar... Atzerritarrak
nastu zituzten erri-baztarrak;
maltzurkeriz ta salkeri gaiztoz
iriska ta naspil bertara datoz...
Donostiyari, zer negargarri!
suba ziyoten kabiyari jarri.

Biztanle guzik garraz urduri
asitzen dira laster itzuli...
zure semiak, anaide chortan,
maitaro zeuden kolkope ortan;
bañan etzayen gaizkundetzarra!
orain da erruz oyen negarra,
orain surtara, ichu ta larri
chingar aunditan kiskaligarri.

Eta izketan natortzu, ama?..
erasitarontz zerek narama?
o naigabezko ameski-luak,
eriyotzako chorabiyuak,
amas estuko negar ordubak!...
aguro zaitu kiskali subak,
udazkenetan pillan orbela
sakardiyetan oi dan bezela.

T'or zakust aurrez guziya laño
kedar t'errautsa sorotaño:
erruz illotzak lurpetu gabe
suba zayela obi ta labe:
gaiso-orrentzat kupirik etzan,
etzenekiyan noruntza etzan;
zure semien kondarren biltzan
karrasiyetan ero zenbiltzan.

Zeru-goyetik onuntz abiya
aingeru eder gordelariya!
t'ekar zayozu Donostiyari
Gurutzapeko atsegin-sari.
Jaunaren orde bazatoz-eta
ego zabalik asmoz bete-ta...
arimak jaso, zure ardura,
t'eraman laster oyek zerura.

RAMÓN INZAGARAY